

Цирфа Юлія Анатоліївна

Конструювання зовнішньополітичної ідентичності держави як співвідношення факторних впливів

УДК 327:316.7(045)
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616-2019-5-75-80>

Цирфа Юлія Анатоліївна
кандидат політичних наук,
асистент кафедри міжнародного
регіонознавства
Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
вул. Юрія Іллєнка, 36/1, м. Київ, Україна

Сучасний етап розвитку міжнародних відносин, що характеризується об'єктивними глобальними тенденціями, зачіпає зміни не тільки зовнішнього каркасу соціальних відносин, а й ті взаємозв'язки, котрі вибудовуються на рівні «держава – суспільство» під час конструювання зовнішньополітичної ідентичності державного актора, і чинники, які впливають на цей процес.

Відповідно, метою даного дослідження є визначення рівнів співвідношення факторних впливів під час конструювання зовнішньополітичної ідентичності держави, зважаючи на зміни, котрі відбуваються в суспільствах епохи постмодерну та на міжнародній політичній арені в глобальному масштабі.

Під час написання цієї статті автор удався до загальнонаукових принципів пізнання суспільних явищ, діалектичного, системного і прогностичного підходів, що дозволили розкрити специфіку становлення і розвитку зовнішньополітичної ідентичності як політико-соціального конструкту. Крім того, було застосовано міждисциплінарний і системний підходи, а також діалектичний метод дослідження.

Поняття ідентичності розглядається як одна з найдинамічніших категорій антропології міжнародних відносин, адже цей феномен перебуває в стані постійної еволюції. На формування ідентичності населення як соціальної основи будь-якого державного актора суттєво впливають наявні суспільні процеси. Ідентичність підтримується й видозмінюється на тлі розвитку соціальних відносин та наявного рівня взаємодії між державою та суспільством. Визначення ідентичності суспільства конкретної держави полягає у відповідності цього колективного суб'єкта джерелу норм і поведінкових моделей, вироблених державою, адже останні мають сприйматися соціумом як універсальні.

Соціальна ідентичність населення виявляється частиною «Я»-концепції держави, яка витікає зі знання індивіда про свою приналежність до її населення й емоційного переживання властивих йому цінностей. Відповідно, проблема визнання зовнішньополітичної ідентичності держави з боку «інших» породжує «політику ідентичності», що відзначається всіма властивими політичній діяльності рисами й особливостями.

Усі держави у процесі свого розвитку послуговуються набором стрижневих символічних елементів, які заохочують лояльність населення до державного механізму. Ідентичність держави виявляється у вибраних моментах історичної долі, котрі стають символами. У складний період трансформації зовнішньополітичних ідентичностей, пов'язаної з глобалізаційними трендами, до процесу збереження ідентичності державного актора також долучається економічний фактор.

Ключові слова: зовнішньополітична ідентичність, держава, соціум, модерн, культура, історична доля.

Вступ. Сучасний етап розвитку міжнародних відносин, що характеризується об'єктивними глобальними тенденціями, напряду пов'язаний зі становленням нової соціальної суб'єктності державних акторів. Перетворення, що відбуваються в економічних і політичних відносинах, широке впровадження інформаційних технологій та популяризація масової культури спричинили зміну соціальних структур, гостро поставивши питання про систему цінностей, про рівень маргіальності і згуртованості в суспільствах. При цьому, процес соціальної трансформації зачіпає зміни не тільки зовнішнього каркасу соціальних відносин, а й ті взаємозв'язки, котрі вибудовуються на рівні «держава – суспільство» під час конструювання зовнішньополітичної ідентичності державного актора.

У цих умовах особливу важливість і складність набувають проблеми соціальної ідентифікації суспільних феноменів такого масштабу як населення. Звернення до категорії ідентичності від-

криває можливості для аналізу механізму зв'язку внутрішньоособистісної і соціокультурної обумовленості соціальної взаємодії. Адже динаміка ідентифікаційних процесів може бути розглянута як своєрідний індикатор соціального самопочуття і показник стану розвитку суспільства під час становлення «Я» державного актора на міжнародній політичній арені.

Мета. Відповідно, метою даного дослідження є визначення рівнів співвідношення факторних впливів під час конструювання зовнішньополітичної ідентичності держави, зважаючи на зміни, котрі відбуваються в суспільствах епохи постмодерну та на міжнародній політичній арені в глобальному масштабі.

Методи дослідження. Під час написання даної статті й аналізу наявного матеріалу автор удався до загальнонаукових принципів пізнання суспільних явищ, діалектичного, системного і прогностичного підходів, що дозволили розкрити специ-

фіку становлення і розвитку зовнішньополітичної ідентичності як політико-соціального конструкту. Застосування міждисциплінарного підходу дало змогу виявити весь комплекс чинників, що впливають на формування зовнішньополітичної ідентичності держави, та з'ясувати рівень їхнього впливу на цей процес.

За допомогою системного підходу автор мав змогу розглядати явища як комплекс взаємопов'язаних елементів, що знаходяться у взаємодії та єдності з середовищем. Діалектичний метод дослідження було використано для аналізу особливостей розвитку зовнішньополітичної ідентичності як політико-соціального конструкту (зокрема, суперечностей та спрямованості його еволюційних змін).

Результати. Соціальний ландшафт сучасної інформаційної епохи характеризується прагненням людей групуватися навколо первинних джерел ідентичності – етнічних, релігійних, територіальних, національних. На думку М. Кастельса, «це – не новий тренд, тому що ідентичність, особливо релігійна та етнічна, була основою соціального розвитку від самого початку становлення людського суспільства. Однак в історичний період, який характеризується широко поширеним деструктуванням організацій, делегітимізацією наявних політико-соціальних інститутів, згасанням великих громадських рухів і ефемерністю культурних проявів, ідентичність стає головним, а іноді і єдиним джерелом смислів. Люди все частіше віднаходять сенс не в тому, що вони роблять, а на основі того, ким вони є або своїх уявлень про те, ким вони є» [2, с. 27].

Відповідно, поняття ідентичності сьогодні розглядається як одна з найдинамічніших категорій антропології міжнародних відносин, що застосовується для опису суспільств у якості відносно стійких, «тотожних самим собі» цілісностей. Ідентичність є «не властивістю (тобто атрибутом, іманентно притаманним індивіду чи групі), а ставленням. Вона формується, закріплюється (або, навпаки, перевизначається, трансформується) тільки в ході соціальної взаємодії» [2, с. 27]. Тому проблема ідентичності значно актуалізувалася з початком епохи сучасності, або постмодерну.

На формування ідентичності населення як соціальної основи будь-якого державного актора суттєво впливають наявні суспільні процеси. Одного разу викристалізувавшись, ідентичність підтримується й видозмінюється на тлі розвитку соціальних відносин та наявного рівня взаємодії між державою та суспільством. Соціальні процеси, пов'язані з формуванням і підтриманням ідентичності, детермінуються соціально-політичною структурою держави. І, навпаки, ідентичність, створена завдяки взаємодії суспільної свідомості і соціально-політичної структури, реагує на необ-

хідність трансформації останньої, підтримуючи й модифікуючи її. Суспільство й держава розвиваються, перебуваючи в рамках єдиного просторово-часового континууму, творячи власну історію й конструюючи специфічні ідентичності: однак, ця історія, в першу чергу, твориться людьми, ідентичність яких *a priori* є множинною.

Індивід, будучи формотворчим елементом соціуму, може досліджуватися через категорії «загальне – особливе – одиничне» й, відповідно, постає як єдність трьох рівнів: а) людство в цілому і загальнолюдське в кожному конкретному представнику роду; б) певна спільність людей (расова, національна, класова, конфесійна, професійна, статева, вікова тощо) і прояви цієї спільності в конкретних людях; в) окрема людина в конкретній єдності свого реального існування. Ця трирівнева структура є, певно, однією з найважливіших універсальій буття і самосвідомості людини. Проте кожен із цих рівнів існує як об'єктивна реальність. Людство пов'язане генетичною й екзистенційною єдністю. Водночас, вагомою для його сучасного розвитку постає соціально-економічна єдність. Генетична, екологічна, економічна, культурна спільність людства по-різному демонструється досвідом різних історичних епох, а також по-різному усвідомлюється різними людьми однієї епохи [5, с. 88].

Відтак, у найширшому плані питання визначення ідентичності суспільства конкретної держави – перш за все, питання відповідності цього колективного суб'єкта (тобто, всіх його членів) джерелу норм і поведінкових моделей, вироблених державою, адже останні мають сприйматися соціумом як універсальні. Звичайно, в основі встановлення такої відповідності лежать духовно-психологічні моменти, оскільки в будь-якому разі ідентичність є усвідомленням особистістю своєї приналежності до певного цілого, дискурсом власної легітимізації у просторі певного соціально-культурного поля, або символічного універсуму культури. Можна стверджувати, що ідентичність є продуктом типізації, як зовнішньої, так і внутрішньої. Зовнішня типізація відносить індивідів до представників певного суспільства; внутрішня типізація є інтерналізацією і суб'єктивним переживанням того типу, до якого відносить індивідів оточення, причому суб'єктивно пережита ідентичність далеко не завжди може збігатися з тією, котра приписується їм ззовні [8, с. 441]. Соціальна (колективна) ідентичність населення, таким чином, виявляється частиною «Я»-концепції держави, яка витікає зі знання індивіда про свою приналежність до її населення й емоційного переживання властивих йому цінностей.

Тому зовнішньополітична ідентичність державного актора виявляється боротьбою соціуму за власну особливу ідентичність, стосовно якої різні

зовнішні суб'єкти можуть пропонувати власні версії. Як приклад можна навести міфологему «козацького духу» українства і весь комплекс пов'язаних із нею наративів. Іншими словами, зовнішньополітичні ідентичності є політико-соціальними конструктами, значення яких ніколи не бувають постійними, а щоразу встановлюються в залежності від балансу соціальних сил, соціальної і політичної ваги суб'єктів вираження ідентичності. Крім того, з урахуванням сучасних процесів глобалізації та розмивання колишніх жорстких кордонів між різними ідентичними спільнотами з акцентом на політику культурного різноманіття, слід говорити про «гібридність» сучасних соціальних ідентичностей як вираження нездоланих культурних відмінностей, а не ставити під сумнів саму ідею гомогенних ідентичностей. Таким чином, конструювання зовнішньополітичної ідентичності держави виявляється складним дискурсивним процесом, у ході якого формується простір, де зустрічаються відмінності, легітимізується існування множинних «уявних спільнот» як носіїв колективної ідентичності, здатних сформувати населення як соціальний базис для вибудовування ідентичності державного актора.

Складність соціальної ситуації і, відповідно, визначення ідентичності епохи переходу від модерну до постмодерну полягає в тому, що зростає дисбаланс у функціонуванні соціальних структур, збільшується невизначеність, котра об'єктивно притаманна перебігу значущих суспільних процесів. Якщо в рамках епохи модерну люди формували той чи інший громадський порядок відповідно до потреб соціального цілого, то в епоху постмодерну найпоширенішою стає ідея нестабільності. Такий стан речей виникає в умовах відсутності чітко визначених ідеалів і цілей соціуму, що викликано зростаючою невизначеністю і неможливістю подолати її за допомогою відомих методів і прийомів. Саме криза раціональної свідомості, «нездатність діяти раціонально і адекватно реагувати на вимоги життя стає недугою епохи пізньої модерності і постмодерності» [5, с. 81]. Це породжує цілу низку загроз, яким людству важко протистояти через їхню неосмисленість.

Відтак, сутність феномену ідентичності нині полягає не в його конструюванні на основі окремих фрагментів соціального світу й відтворення нових форм соціальності, а в створенні об'ємної, багатовимірної системи, динамічного, «мережевого» простору інтерсуб'єктності зв'язків як форми існування постмодерної ідентичності в епоху глобалізації. Визнання існування такої ідентичності не впливає безпосередньо з його соціального санкціонування. Однак характерна для сучасного суспільства різноманітність і складність наявних ідентичностей робить їх визнання проблематичним і потребує специфічних підходів у різних

інституційних та інтеракційних ситуаціях. Відтак, проблема визнання зовнішньополітичної ідентичності держави з боку «Інших» породжує «політику ідентичності», що відзначається всіма властивими політичній діяльності рисами й особливостями [8, с. 437].

В умовах глобальних трансформацій політика ідентичності застосовується органами державної влади не тільки стосовно окремих соціальних груп (хоча такі дії також є надзвичайно важливими, особливо з точки зору взаємодії із «нестандартними» для суспільства групами), а й щодо суспільства в цілому, адже останнє має нині знову конструювати свою ідентичність в умовах радикальної зміни напрямку еволюції і порядків осмислення традиції на світовому рівні. Завдяки цьому держава виробляє до певної міри стандартний погляд соціуму на власну ідентичність, що дозволяє їй екстраполювати її назовні. Проте важливо, що її ідентичність – завжди проект, який за згаданих умов може набути певних, запропонованих державою характеристик. Органи державної влади повинні постійно працювати над тим, щоб дані характеристики сприймалися соціумом, оскільки серед його членів немає зразкових носіїв ідентичності й бути представником тієї чи іншої соціальної групи означає постійно проектувати себе таким.

На думку Т. Хопфа, за згаданих умов соціальні ідентичності можна вважати комплексами значень і системами інтерпретацій [7, с. 28–29]. Володіти соціальною ідентичністю значить жити і діяти згідно з тією чи іншою системою приписів. Ці приписи є наслідком інтерпретативних здібностей, властивих акторам у рамках конкретних суспільств [7, с. 29]. Відтак, Л. Фоллерс відзначає, що найсерйозніші проблеми у взаємодії соціумів і держав нині найчастіше пов'язані не з економікою, політикою або обороною, а з нематеріальними, невловимими символами [6, с. 33–34]. Дійсно, всі успішні держави в процесі свого розвитку послуговуються набором стрижневих символічних елементів, які слугують для їхнього населення своєрідними «критеріями істини». Ці символи заохочують лояльність до державного механізму, конкретизують почуття власної гідності і самоповаги соціуму як єдиного цілого, а також створюють етичну основу для громадської участі в функціонуванні соціальних, політичних та економічних інститутів. Будь-яке суспільство і держава, отже, повинні визначити для себе (свідомо чи несвідомо), за допомогою яких символів вони хотіли б висловити свої уявлення про себе як таких на індивідуальному рівні і в рамках колективної взаємодії на міжнародній політичній арені.

Поняття зовнішньополітичної ідентичності, таким чином, відображає усвідомлення наявності двох зустрічних процесів: з одного боку, індивідуалізується груповий порядок дій, а, з іншого, – під-

тримуються колективно схвалені правила поведінки, продиктовані державою. Оскільки соціум утворюється в результаті свідомого співвіднесення з ним реальних індивідів, держава повинна трансформувати їхнє ставлення до внутрішньо-державних і закордонних подій, а також намагатися скоординувати власне ставлення до позиції населення. Про наявність міцного соціального базису в процесі розвитку державного актора, як правило, можна говорити за наявності таких параметрів. По-перше, це національно-державні, культурні атрибути, а також об'єктивна символіка, яка позначає певну цілісність (культурну, територіальну, господарську). По-друге, це свідомо ідентифікація індивідів, їхнє суб'єктивне ставлення до власної держави, їхні ціннісні орієнтації. Тобто, кожен індивід має взаємодіяти з державою та, відповідно, відчувати свою приналежність саме до формування її зовнішньополітичної ідентичності, по-перше, об'єктивно й, по-друге, суб'єктивно, коли він визнає себе частиною тієї чи іншої спільності, культури [9, с. 126–127].

Співвідносячи зовнішньополітичну ідентичність держави з поняттям долі (історії), необхідно розглядати її як групову ідентифікацію з певною послідовністю історичних подій, котрі трактуються і як раціонально зрозумілий ланцюжок взаємозалежних явищ, і як міфічна зумовленість. Як і приватна біографія, історія держави може бути представлена як суха довідка або ж, навпаки, як поетизований захоплюючий сюжет. Множинність можливих форм опису долі держави означає також і множинність вимірів її зовнішньополітичної ідентифікації: вона настільки ж неоднозначна і настільки ж реальна, як і ідентифікація особистості. Тобто, ідентичність держави виявляється у множинності аспектів особистості чи соціуму, які ніколи не можуть бути вичерпані, але завжди містять ідентифікаційне ядро («регулятивні ідеї») – вибрані моменти долі, котрі стають символами. Причому це ядро може містити вкрай суперечливі елементи – і перемоги, і поразки, і прояви антиномій народного духу, тобто зміщувати фокус на силу державного актора в одні періоди часу і слабкість в інші.

Зважаючи на ці аспекти, можна стверджувати, що основними чинниками, які впливають на формування зовнішньополітичної ідентичності держави, виступають її історична територія (або підпорядкування держави міжнародному праву); спільна мова населення; загальнонаціональна економіка; спільна релігія соціуму; загальні міфи та історична пам'ять; загальна масова культура; загальні закони і обов'язки для всіх членів суспільства. Спільність політичного життя населення, його існування в рамках певного загального правового поля та політичного співтовариства дозволяє говорити про існування «політичної нації», яка, на відміну від «культурної нації», визначається

спільністю культури, мови і релігії. Поділ соціуму на політичні та культурні нації є, звичайно, умовним, теоретичним, оскільки реальні суспільства нині формуються на основі змішування цих двох типів націй. Тому для конструювання зовнішньополітичної ідентичності держави важливі не тільки об'єктивні, а й суб'єктивні фактори [1, с. 129].

І характер, і традиції, і звичаї – це матеріалізований духовний досвід народу, що виявляється в елементах усіх сфер його життя. У формуванні кожного з цих елементів величезна роль належить природним умовам і географічному середовищу, в якому перебуває державний актор, адже саме вони визначають життєві традиції, звичаї, звички і характер представників його населення. Виходячи зі сказаного, нам видається, що структуру суспільної самосвідомості можна уявити схематично у вигляді двох прошарків. Перший прошарок містить ідеали, погляди, уявлення, що стосуються самовизначення, автономії суспільства, його місця серед інших соціумів. Він має об'єктивний характер. Другий прошарок пов'язаний із моральною, етико-психологічною оцінкою, усвідомленням усієї сукупності національно-державних цінностей. Прикладом можуть слугувати слова Р. Тагора, що визначають природу формування ідентичності Японії: «Японія дала життя досконалім за формою культури і розвинула в людях таку властивість зору, коли правду вбачають у красі, а красу – в правді... Людству дороге саме те, що серед безлічі націй виділяє Японію, проявляючись не в її здатності пристосовуватися до інших, а виростаючи з сутності її внутрішнього духу» [3, с. 88].

Держава забезпечує певну соціальну організацію населення, регулюючи як взаємну діяльність його членів, так і відносини між соціумом та владним механізмом, тобто структурами, котрі напряму відповідають за реалізацію ідентичнісних практик державного актора на міжнародній політичній арені. Однак, у складний період трансформації зовнішньополітичних ідентичностей, пов'язаної з глобалізаційними процесами та космополітичним розвитком більшості суспільств, до процесу збереження ідентичності долучається економічний фактор. Відзначимо, що соціальна і культурна самобутність, культурно-історичні коди, загальний стиль господарської діяльності народів логічно пов'язані з виникненням та існуванням національних господарств як у вигляді окремих, так і об'єднаних в «поліфонічне» поєднання регіонів. Певний тип економічної діяльності, закріплений в спеціальних знаннях і навичках, традиційних способах господарювання, що передаються від покоління до покоління, сприяє збереженню ідентичності соціуму і, таким чином, оберігає зовнішньополітичну ідентичність держави від руйнівних асиміляційних процесів, що розгортаються ззовні. Господарські зв'язки, що історично складаються в економічному

комплексі, є основою стабільного існування держав, і в цьому сенсі економіка – фундамент національного буття. На цей постулат спирається ідея, згідно з якою суспільство є соціально-економічною категорією, тому під час налагодження діалогу між соціумом і державою в процесі ідентифікації останньої головну роль відігравала не близькість мови, «крові» тощо, а інтеграція соціально-економічних інтересів населення, яке проживає в межах державного кордону, задля спільної організації господарства [10, с. 76–77].

Висновки. Таким чином, нині зовнішньополітична ідентичність держави постає як імператив під час вибору історичного шляху розвитку соціуму, адже може вважатися результатом минулого і, водночас, ангажованістю щодо майбутнього. Дискусії, котрі виникають щодо формування зовнішньополітичної ідентичності державного актора, завжди пов'язані з пошуком виходу з суспільної кризи. Про це свідчать ті процеси, які сьогодні відбуваються в українському суспільстві. Такий напрям пошуку обрано через існування реальної загрози самому існуванню держави, або її значної частини в особі великої соціальної групи. Ці причини можуть вважатися достатніми для виникнення інтересу до проблеми зовнішньополітичної ідентичності України та її трансформації. Інша група причин – це утилітарно-прагматичне бажання певних (як правило, правлячих або ж тих, які прагнуть до влади) соціальних груп реалізувати свої вузькі інтереси шляхом мобілізації суспільної самосвідомості. Третя група причин пов'язана з ідеологією, обраною політикумом і суспільством, адже вона має становити комплекс єдиних прагнень внутрішньо-і зовнішньополітичного розвитку.

Відповідно, визначаючи проблематику співвідношення ключових для формування зовнішньополітичної ідентичності держави чинників, маємо погодитися з Ю. Хабермасом, котрий зазначив, що питання ідентичності виникає завжди в двох аспектах: «хто ми є і ким ми хочемо бути?» [4, с. 14]. Таким чином, зовнішньополітична ідентичність державного актора як політико-соціальний конструкт формується в процесі осмислення суспільством своєї історії, свого нинішнього становища, а також можливих і бажаних перспектив розвитку держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Демель К. История и идентичность: итоги семинара. Социальные и гуманитарные науки. Отечественная и зарубежная литература. Реферативный журнал ИНИОН РАН. 1996. № 1. С. 128–131.
2. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / пер. с англ. под науч. ред. О.И. Шкаратана. Москва : ГУ ВШЭ, 2000. 606 с.
3. Тагор Р. Избранные произведения : в 2 т. Ташкент : Наука, 1991. Т. 1. 325 с.

4. Хабермас Ю. Спор о прошлом и будущем международного права. Переход от национального к постнациональному контексту. *Вопросы философии*. 2004. № 3. С. 12–18.

5. Browne C. Postmodernism, Ideology and Rationality. *Revue Internationale de Philosophie*. 2010. № 251. P. 79–99.

6. Fallers L.A. The Social Anthropology of the Nation State. Chicago : Aldine Publishing Co., 1974. 171 p.

7. Hopf T. Social Construction of International Politics: Identities and Foreign Policies, Moscow, 1955 and 1999. Ithaca, NY : Cornell University Press, 2002. 299 p.

8. Mansbach R., Rhodes E. The National State and Identity Politics: State Institutionalisation and Marker» of National Identity. *Geopolitics*. 2007. Vol. 12, № 3. P. 426–458.

9. Taking Foreign Policy Personally: Personal Values and Foreign Policy Attitudes / B.C. Rathbun, J.D. Kertzer, J. Reifler, P. Goren, T.J. Scotto. *International Studies Quarterly*. 2016. Vol. 60, № 1. P. 124–137.

10. Zafirovski M. Exchange, Action, and Social Structure: Elements of Economic Sociology. Westport, CT: Greenwood Press, 2001. 281 p.

REFERENCES:

1. Demel, K. (1996) Istoriia i identichnost: itogi seminarara [History and Identity: Results of the Seminar], *Sotsialnyie i gumanitarnyie nauki. Otechestvennaia i zarubezhnaia literatura. Referativnyi zhurnal INION RAN*, no. 1, pp. 128–131. [in Russian].
2. Castells, M. (2000) *Informatsionnaia epoha: ekonomika, obshchestvo i kultura* [The Information Age: Economy, Society and Culture]; [per. s angl. pod nauch. red. O.I. Shkaratana]. Moscow: GU VShE [in Russian].
3. Tagor, R. (1991) *Izbrannyye proizvedeniia: v 2 t.* [Selected Works: in 2 volumes]. Tashkent: Nauka, vol. 1 [in Russian].
4. Habermas, J. (2004) *Spor o proshlom i budushchem mezhdunarodnogo prava. Perehod ot natsionalnogo k postnatsionalnomu kontekstu* [Dispute on the Past and Future of International Law: Transition from a National to a Postnational Constellation], *Voprosy filosofii*, no. 3, pp. 12–18 [in Russian].
5. Browne, C. (2010) *Postmodernism, Ideology and Rationality*, *Revue Internationale de Philosophie*, no. 251, pp. 79–99.
6. Fallers, L. A. (1974) *The Social Anthropology of the Nation State*. Chicago: Aldine Publishing Co.
7. Hopf, T. (2002) *Social Construction of International Politics: Identities and Foreign Policies*, Moscow, 1955 and 1999. Ithaca, NY: Cornell University Press.
8. Mansbach, R., Rhodes, E. (2007) *The National State and Identity Politics: State Institutionalisation and Markers of National Identity*, *Geopolitics*, vol. 12, no. 3, pp. 426–458.
9. Rathbun, B. C., Kertzer, J. D., Reifler, J., Goren, P., Scotto, T. J. (2016) *Taking Foreign Policy Personally: Personal Values and Foreign Policy Attitudes*, *International Studies Quarterly*, vol. 60, no. 1, pp. 124–137.
10. Zafirovski, M. (2001) *Exchange, Action, and Social Structure: Elements of Economic Sociology*. Westport, CT: Greenwood Press.

Construction of the foreign policy identity of the state as the correlation between factor influences

Tsyrfya Yuliia Anatoliivna

Ph.D. in Political Science,
Assistant Professor at the Department
of International Regional Studies
of the Institute of International Relations
of Taras Shevchenko
National University of Kyiv
Yuriia Illienka str., 36/1, Kyiv, Ukraine

The present stage of international development marked by objective global trends affects changes not only in the external social relations, but also in those relationships that are built at the "state – society" level during the construction of the foreign policy identity of a state actor, as well as in factors which influence this process.

The purpose of this study is to determine the correlation between factor influences while constructing the foreign policy identity of the state by taking into account changes existing within postmodern societies and in the international political arena.

Preparing this work, the author used general scientific principles of cognition of the social phenomena; dialectical, systemic and prognostic approaches which allowed revealing specific features of formation and development of the foreign policy identity as a political and social construct. The explorer also used the interdisciplinary and systematic approaches, as well as the dialectical inquiry.

The concept of identity is considered as one of the most dynamic categories in the anthropology of international relations, as this phenomenon is constantly evolving. The formation of identity of the population as the social basis of any state actor is significantly influenced by existing social processes. Identity is maintained and modified against a background of the development of social relations and existing interactions between the state and the society. Determination of the identity of a society of a particular state depends on the compatibility of this collective subject with the source of norms and behavioural models produced by the state, since the latter should be treated by the society as universal ones.

Social identity of the population is a part of the "I"-concept of the state based on the knowledge of an individual on their belonging to its population and emotional maintenance of its values. Accordingly, the issue on recognition of the foreign policy identity of the state by the "Others" causes formation of the «identity policy» marked by all features of the political activities.

In the course of their development, all states use a set of pivotal symbolic elements that encourage the loyalty of the population to the state. The identity of the state is reflected in selected moments of historical fate which become symbols. In the difficult period of transformation of foreign policy identities related to globalization trends, the economic factor is also involved in preservation of the identity of the state actor.

Key words: foreign policy identity, state, society, modernity, culture, historical fate.